

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Financování porodnictví v České republice

Bc. Denisa Kubíková

© 2017 ČZU v Praze

Souhrn:

Podíl nákladů na lůžkové zdravotní služby, včetně porodnictví, v České republice tvoří významnou část celkových výdajů na zdravotnictví v ČR. Akutní lůžková péče tvoří majoritní část v poskytování lůžkových zdravotních služeb. Téměř celá akutní lůžková péče je hrazena z veřejného zdravotního pojištění, které se řídí především zákonem č. 48/1997 Sb. a prováděcími vyhláškami Ministerstva zdravotnictví ČR. Zdravotní pojišťovny a jednotliví poskytovatelé zdravotních služeb v segmentu akutní lůžkové péče musí hledat mechanismy, které vedou k vyrovnané finanční bilanci a pokud možno na straně poskytovatelů i k zisku. Početně největší skupinu případů hospitalizací v akutní lůžkové péči tvoří zdravotní služby v oboru porodnictví a péče o novorozence. Finanční bilance a pravidla pro úhrady v této skupině mohou významně ovlivnit celkovou finanční bilanci jak poskytovatelů, tak i celého systému veřejného zdravotního pojištění. Efektivitu a finanční bilanci je proto nutné neustále měřit a vyhodnocovat.

Klíčová slova:

DRG, Casemix, lůžková péče, poplatky, porod, porodnictví, úhrada, veřejné zdravotní pojištění, Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, zdravotnictví

Cíl a metodika:

Cílem diplomové práce je zhodnotit financování lůžkové zdravotní péče, konkrétně v oboru porodnictví v České republice. V rámci práce bude zhodnocen vývoj a také struktura výdajů na tuto péči. Ve zvoleném zdravotnickém zařízení poskytujícím péči při porodu bude zkoumána a vyhodnocena výhodnost zajišťování této péče pro zdravotnické zařízení na základě uzavřeného smluvního vztahu s VZP ČR.

Pro splnění cíle bude využita rešerše odborné literatury. Informace jsou získávány nejen z českých materiálů, ale i zahraničních. Aktuální informace jsou čerpány ze zákonných a podzákonných norem, které definují pravidla pro úhradu péče ze všeobecného zdravotního pojištění, odborných časopisů a internetových zdrojů. Významným zdrojem dat je databáze Českého statistického úřadu, Úřadu zdravotnických informací a statistiky ČR a interní materiály Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR. U klasifikačního systému DRG, který standardizuje náklady na lůžkovou péči dle vyhlášky č. 134/1998, jsou popsány výpočty nákladů na lůžkovou péči. Zároveň pro lůžkovou péči

je nutné uvést i průměrné počty ošetrovacích dnů u jednotlivých oborů, které dávají základní parametry pro výpočty nákladovosti lůžkové péče.

Druhá část této práce je založena na získaných datech od VZP ČR vyžádaných a vybraných přímo pro tuto práci. Kdy je zde hodnoceno využití lůžkového fondu v celém zdravotnictví v ČR. Je zde poukázáno na snižování počtu lůžek a zároveň vypočítáno procentuální využití lůžek za období 2009 až 2016. Zároveň jsou zobrazeny vývoje celkových nákladů státu a měsíčních plateb za jednoho státního pojištěnce v ČR včetně zobrazení počtů pojištěnců za celou ČR s rozdělením dle zdravotních pojišťoven a krajů a následně je zobrazena struktura státních pojištěnců za rok 2016 dle dat získaných od Ministerstva zdravotnictví ČR. Pro výpočet nákladů a příjmů standardních bez fakultních nemocnic generovaných z výkonů dle jednotlivých modelově vybraných Bází DRG jsou použita data ze 128 nemocnic typu B, které jsou na území ČR (seznam nemocnic viz. příloha 1). Dle dat poskytnutých od VZP ČR jsou modelově vypočítávány náklady a příjmy za jednu konkrétní anonymizovanou nemocnici a zároveň jsou porovnávány tyto náklady a výdaje se zprůměrovanými náklady a výdaji ostatních nemocnic uvedených v příloze 1 této práce. Na základě těchto výpočtů a porovnání je zjišťováno, zda jsou porody ziskové či ztrátové, včetně ostatních vybraných Bází DRG zda jsou taktéž ztrátové nebo ziskové se zhodnocením, kde je problém ztrátovosti u těchto bází.

Teoretická část:

Porodnictví patří pod lůžkovou zdravotní péči, kterou nelze provádět ambulantně. Je nutné ji poskytovat v rámci nepřetržitého provozu. Tato péče je hrazena zdravotními pojišťovnami. Veřejné zdravotní pojištění musí mít každý občan s trvalým pobytem v ČR. Zdroje pro financování lůžkové péče jsou z veřejných prostředků států všech úrovní správy krajů a obcí a veřejnoprávního pojištění. Druhá složka tvoří zbytek a tím je soukromý sektor, jako jsou dobrovolné a dobročinné organizace, spoluúčasti pacienta, darů, zaměstnavatelé, lokální a cizí zdroje (zahraniční). Zdravotní pojišťovny získávají finanční prostředky ze zákonného povinného zdravotního pojištění. Pravidla pro úhradu lůžkové péče vždy upravuje stát prostřednictvím Ministerstva zdravotnictví ČR převážně formou vyhlášek, které upravují ceny za poskytnutou péči a pravidla pro úhrady. V rámci lůžkové

péče a jejich ošetrovacích dnů se apeluje na dodržování limitů pro délku hospitalizace, která motivuje zdravotnická zařízení maximalizovat zisky a zároveň minimalizovat výdaje na lůžkovou péči. Nejen limity pro jednotlivé případy na počty "lůžkodnů" jsou cíleně vytvořeny pro co nejefektivnější vykazování a minimalizaci výdajů na tuto péči.

Praktická část:

Konkrétně lůžkový fond v gynekologii, který nerozděluje lůžka na porodní a ostatní využití, v roce 2009 měla 5664 lůžek a v roce 2016 jich bylo o 1175 méně. Ve fakultních nemocnicích se počty standardních lůžek v porovnání let 2009 a 2016 snížil o 421 lůžek. V roce 2016 činil celkem tento fond 1322 lůžek. Fakultní nemocnice mají nejvyšší počty lůžek v Hlavním městě Praha. U ostatních nemocnic byl stav ke konci roku 2016 3044 standardních lůžek. Kdy Středočeský a Moravskoslezský kraj měli nejvyšší počet těchto standardních lůžek. U jednotek intenzivní péče je fond lůžek nízký v porovnání se standardními lůžky. V roce 2009 bylo celkem ve fakultních nemocnicích 52 lůžek na JIP a v roce 2016 se tento stav snížil na 40. U standardních nemocnic se lůžka na jednotkách intenzivní péče určených pro obor gynekologie také snížil. Od roku 2009, kdy lůžek JIP bylo 90, do roku 2016 se fond snížil o 7,8 %. Lékařů v porodnictví je v roce 2015 více než v roce 2009, kdy jejich nárůst znamenal v porovnání těchto let 28,28%. Procentuální využití gynekologicko-porodních lůžek se navyšuje v závislosti na snižování počtů těchto lůžek. V roce 2015 je využití lůžek o 6% vyšší než v roce 2010, kdy v roce 2010 využití lůžek bylo 48%. Z toho plyne, že pro porodnictví je stále dostatek lůžek. Porodních asistentek je v roce 2016 o 0,13 % méně. Počty porodů v ČR jsou od roku 2013 vyšší, kdy v roce 2016 bylo 112725 porodů. VZP ČR má více porodů vaginálních nežli porodů císařským řezem, kdy porody císařským řezem v roce 2016 zaujímaly 25,3% část porodů. Tato výše porodů se mezi roky 2013 a 2016 udržuje v podobné výši. Porody císařským řezem jsou dlouhodobě nejvíce vykonávány, a jsou i poměrově nejvyššími oproti porodům vaginálním ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze. Největší počet pojištěnců v ČR má VZP ČR, která má u sebe registrováno 56,7 % populace v ČR. Státní pojištění tvoří 56,7% část všech pojištěnců v ČR. Náklady na porody jakéhokoliv typu jsou v letech 2014 až 2016 nižší než příjmy od pojišťovny. Což znamená, že jsou výhodné pro vykonávání u zkoumaných nemocnic typu B. Průměrný věk rodiček se pohybuje mezi 29 a 31 lety. Věk rodiček se dlouhodobě mírně zvyšuje, kdy porodů u žen mladších 19 let

se postupně snižuje, a naopak matek starších 35 let se zvyšuje. V porovnání nákladovosti porodů císařským řezem a vaginálních porodů jsou vaginální porody méně nákladné a zároveň vykazují vyšší zisk nežli porody císařským řezem, které jsou téměř o 1/3 nákladnější než vaginální porody.

Závěr:

Lůžkový fond v ČR je dlouhodobě snižován. Největší podíl je akutních lůžek, kam patří o lůžka gynekologie, která nejsou nijak rozdělována na gynekologické zákroky a na porodnictví, kdy lůžka gynekologie zaujímají 9% část u lůžek akutní péče. Tato procentuální část je dlouhodobě udržována na podobné výši. Využití gynekologicko-porodnické péče se navyšuje v souvislosti se snižováním počtu lůžek. V roce 2015 je stav využití těchto lůžek 54 %, kdy oproti roku 2010 je toto využití o 6% vyšší. Dle zkoumané sestavy zdravotnického personálu se zaměřením na lékaře a zdravotní sestry je k roku 2015 mírný pokles počtu porodních asistentek naopak gynekologů je o 653 více než v roce 2009. Počty porodů jsou mezi roky 2006 až 2016 kolísavě mezi 106 000 a 119 tisíci. Porody císařským řezem jsou méně četné než vaginální porody, kdy jejich podíl se pohybuje mezi roky 2013 až 2015 pouze okolo 25 %. Tímto je vyvráceno, že porody císařským řezem nejsou čím dál více upřednostňované nad vaginálními porody, a dokonce i ze 41 % jsou porody císařským řezem neplánovaně uskutečněny kvůli komplikacím při vaginálním porodu. Celkově porody zaujímají mezi roky 2010 až 2016 kolem 1,7% podíl nákladů na lůžkovou péči za VZP ČR.

Použitá literatura:

- (1) ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné, systémy sociálního zabezpečení. Praha: Grada, 2012. Aktuální legislativa. ISBN 978-80-247-3724-9.
- (2) BARTÁK, Miroslav. Ekonomika zdraví: sociální, ekonomické a právní aspekty péče o zdraví. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-503-8.

- (3) ČEVELA, Rostislav. Sociální a posudkové lékařství. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2938-4.
- (4) JAROŠOVÁ, Darja a Ilona PLEVOVÁ. Management v ošetrovatelství: studijní opora. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. ISBN 978-80-7464-304-0.
- (5) KOŽENÝ, Pavel. Klasifikační systém DRG: sociální, ekonomické a právní aspekty péče o zdraví. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2701-1.
- (6) MAREK, Josef. Farmakoterapie vnitřních nemocí. 4., zcela přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-802-4726-397.
- (7) Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: MKN-10 : desátá revize : aktualizovaná druhá verze k 1.1.2009. 2., aktualiz. vyd. Praha: Bomton Agency, 2008-. ISBN 978-80-904259
- (8) NĚMEC, Jiří. Principy zdravotního pojištění. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2628-1
- (9) Seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami: aktualizované znění .. Olomouc: EZ Centrum s.r.o., 2014. ISBN 978-80-905236-1-6.
- (10) Sociální a posudkové lékařství. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2938-4.
- (11) Tomáš Raiter, Dita Stejskalová. Strategický marketing zdravotnických zařízení. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 978-80-864-197-32
- (12) Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. MEZINÁRODNÍ KLASIFIKACE NEMOCÍ: Instrukční příručka. Praha: World Health Organization, Geneva, 1993, Czech Edition , Praha, 1996, 1996. ISBN 80-901856-4-9.